

نگرشی انسان شناختی به

علم دینی و علم سکولار

نویسندگان:

اصغر قهرمان

مهدی قهرمان

نگرشی انسان شناختی به علم دینی و علم سکولار

نویسندگان: اصغر قهرمان و مهدی قهرمان

ناشر: عاصم

صفحه آرایی: واحد هنری انتشارات عاصم

نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۸

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

شابک جلد اول: ۷-۵۹-۶۷۹۷-۶۲۲-۹۷۸

قیمت روی جلد: ۴۰۰/۰۰۰ ریال

سرسالیه: قهرمان، اصغر، ۱۳۶۳ -

عنوان و نام پدیدآور: نگرشی انسان شناختی به علم دینی و علم سکولار / نویسندگان اصغر قهرمان، مهدی قهرمان.

مشخصات نشر: تبریز: انتشارات عاصم، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری: ۲۷۰ ص.

شابک: ۷-۵۹-۶۷۹۷۵۹-۶۲۲-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: قیفا

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: علم و دین

موضوع: Religion and science

موضوع: دنیوی گرایی

موضوع: Secularism

موضوع: انسان گرایی

موضوع: Humanism

موضوع: خداشناسی

موضوع: God -- Knowableness

شناسه افزوده: قهرمان، مهدی، ۱۳۵۱ -

رده بندی کنگره: ۳/BL۲۴۰

رده بندی دیویی: ۲۰۱/۶۵

شماره کتابشناسی ملی: ۶۰۲۷۹۰۲

پست الکترونیک ناشر: nashre.asem@gmail.com فروش اینترنتی کتاب: www.asembook.ir

مركز بخش: نشر عاصم: ۰۹۱۴۵۸۷۴۳۵۲

همه حقوق چاپ و نشر این کتاب اعم از چاپ، کپی، تکثیر، ذخیره در سیستم های بازتابی محفوظ است.

فهرست

۱۱	تبيين موضوع
۱۳	هدف تحقيق
۱۴	پيشينه تحقيق

فصل اول: کلیات و مفاهيم

۱۹	۱. تعريف علم
۱۹	معنى لغوى علم
۱۹	معنى اصطلاحى علم
۲۱	۲. اقسام علم
۲۳	۳. فلسفه علم
۲۶	۴. دين
۲۷	الف. دين در لغت
۲۹	ب. دين در اصطلاح
۴۸	۵. علم دينى
۵۱	۶. تعريف مبانى
۵۲	۷. تعريف انسان
۵۲	مفهوم لغوى انسان
۵۳	مفهوم اصطلاحى انسان

۸. انسان شناسی ۵۷
- انواع انسان شناسی ۵۷
۹. انسان شناسی سکولار ۶۰
۱۰. مقایسه علوم انسانی اسلامی (دینی) و علوم انسانی سکولار ۶۴
- الف. ارزش معرفتی ۶۵
- یک. عدم درک واقعیت توسط علوم سکولار ۶۵
- دو. محدودیت قلمرو علوم انسانی سکولار ۶۵
- سه. هدایت بخش بودن همه آموزه‌های علم دینی (اسلامی) ۶۶
- ب. ارزش عملی ۶۶

فصل دوم: مبانی انسان شناختی علم سکولار

- علم سکولار ۷۲
- مبانی علم سکولار ۷۳
- الف؛ مبانی معرفت شناختی ۷۴
- ب. مبانی هستی شناختی ۸۰
- ج. مبانی دین شناختی ۸۷
- د. مبانی انسان شناختی ۸۹
۱. جایگاه انسان در نظام آفرینش ۹۵
۲. هویت انسان (روح یا جسم) ۹۹
۳. فطرت و سرشت انسان ۱۰۱
- طبیعت انسان از دیدگاه سکولاریسم ۱۰۳
۴. اختیار و عدم اختیار انسان ۱۰۸
۵. کرامت و منزلت انسانی ۱۱۲
۶. مفهوم کمال و سعادت ۱۱۵
- مؤلفه‌های سعادت سکولاری ۱۱۶

الف. اخلاق	۱۱۶
ب. کسب منفعت	۱۱۷
ج. لذت	۱۱۹
رابطه انسان با خدا، خود، محیط زیست، جامعه	۱۲۰
الف. رابطه انسان با خدا	۱۲۰
ب. رابطه انسان با خود	۱۲۳
ج. رابطه انسان با محیط زیست	۱۲۴
د. رابطه انسان با جامعه	۱۲۴
نقد مبانی انسان شناختی علم سکولار	۱۲۶

فصل سوم: مبانی انسان شناختی علم دینی

الف. معرفت شناسی	۱۴۶
تعریف معرفت شناسی	۱۴۷
معرفت وسیله تمیز بین حق و باطل	۱۴۷
امکان معرفت	۱۴۸
ثبات آور بودن معرفت	۱۵۰
موانع معرفت	۱۵۱
۱. حس گرایی	۱۵۱
۲. تقلید در اصول	۱۵۲
۳. اعتماد به ظن	۱۵۳
ب. هستی شناسی	۱۵۴
خداشناسی	۱۵۵
تعریف خداشناسی	۱۵۵
نقش خداوند در تعامل با انسان	۱۵۶
ج. انسان شناسی	۱۵۷

۱۵۷	اهمیت و ضرورت انسان شناسی.....
۱۶۰	جایگاه انسان در نظام آفرینش.....
۱۶۱	هویت انسان.....
۱۶۲	ارتباط روح و جسم.....
۱۶۵	فطرت و سرشت انسان.....
۱۶۶	ویژگی های سرشت انسان.....
۱۶۶	الف. خداشناسی، خداجویی و دین طلبی.....
۱۶۷	ب. فراگیری.....
۱۶۸	ج. تبدیل ناپذیری.....
۱۷۰	اختیار و عدم اختیار انسان.....
۱۷۰	جبر.....
۱۷۲	۱. توحید در خالقیت.....
۱۷۲	۲. عمومیت اراده الهی.....
۱۷۳	۳. علم ازلی خداوند.....
۱۷۶	کرامت و منزلت انسانی.....
۱۷۷	معنای کرامت.....
۱۸۰	اقسام کرامت.....
۱۸۰	۱. کرامت ذاتی و تکوینی.....
۱۸۱	۲. کرامت اکتسابی.....
۱۸۲	مفهوم کمال و سعادت و معیارهای کمالی انسان.....
۱۸۴	تعریف سعادت.....
۱۸۵	تعریف شقاوت.....
۱۸۷	ارتباط انسان با خدا، خود، دین، جامعه.....
۱۸۷	الف. ارتباط انسان با خدا.....

۱. رابطه عابد و معبود ۱۸۸
۲. ارتباط آمر و مأمور ۱۸۸
۳. رابطه سائل و مسؤل ۱۸۸
- ب. ارتباط انسان با خود ۱۸۹
۱. خودشناسی ۱۹۰
۲. خودسازی ۱۹۳
- الف. ترک گناهان ۱۹۴
- ب. ارتباط انسان با محیط زیست ۱۹۴
- ج. ارتباط انسان با جامعه ۱۹۶
۱. عدالت ۱۹۷
۲. اجرای احکام ۱۹۷
۳. محبت و مودت ۱۹۸
۴. خدا محوری ۱۹۹

فصل چهارم: نقاط اشتراک و افتراق علم دینی و علم سکولار

- الف. نقاط اشتراک علم دینی و علم سکولار ۲۰۵
۱. حق حیات ۲۰۵
۲. حق کرامت انسان ۲۰۹
۳. حق آزادی ۲۱۱
۴. خردگرایی ۲۱۷
- ب. نقاط افتراق علم دینی و علم سکولار ۲۲۲
۱. کسب معرفت ۲۲۳
- منابع معرفت ۲۲۴
- الف. وحی آسمانی ۲۲۴
- ب. حواس ۲۲۸

تبیین موضوع

خدا، انسان و جهان، سه محور اساسی اندیشه بشری است که در طول تاریخ و در همه جوامع پریشهای مهم، اندیشه سوز و اندیشه ساز درباره آنها طرح شده و همه تلاش فکری انسان متوجه این سه کانون و یافتن پاسخهای درست و مناسب برای پرسشهای مربوط به آنهاست.

در این میان، شناخت انسان اهمیت ویژه‌ای داشته و دانشمندان فراوانی را در رشته‌های علمی مختلف به خود مشغول ساخته است در آموزه‌های ادیان آسمانی، به ویژه اسلام، پس از خدا، «انسان» اساسی‌ترین محور به شمار آمده و آفرینش جهان، ارسال رسل و انزال کتب، برای نیل به سعادت نهایی او صورت گرفته است. در جهان‌بینی علم دینی، همه موجودات آفریده خدا بوده و موجودی در عرض خدا قرار ندارد؛ با این حال جهان را از منظر علم دینی^۱ می‌توان مانند دایره‌ای با دو نقطه استناد به مختصات اصلی، یکی در

۱. لازم به ذکر است که در تمام این رساله منظور از علم، چه علم دینی و چه علم سکولار، مطلق علم نیست بلکه علوم انسانی مد نظر می‌باشد.

بالا (خدا) و دیگری در پایین (انسان) در نظر گرفت. از سوی دیگر، با وجود سابقه دیرینه و گسترده‌ی تلاش‌های بشر در این زمینه، انسان‌شناسان بسیاری از پرسش‌های مهم ناظر به انسان و زوایای وجود وی ناتوان بوده و از «انسان موجودی ناشناخته» و «بحران انسان‌شناسی» سخن به میان می‌آورند. به تصریح آیات و روایات، خداوند از میان همه موجودات به انسان نگاه ویژه‌ای دارد و او را اشرف مخلوقات خود قرار داده است. در نظر عرفا، اندیشمندان، انسان جایگاه ویژه‌ای دارد، ولی چالش‌هایی در این زمینه وجود دارد که این چالش‌ها باعث می‌شود جایگاه انسان تنزل پیدا کند که یکی از بزرگترین این چالش‌ها تبدیل علم از دینی به علم سکولار است. معتقدین به علم سکولار به ظاهر در صدد حفظ و استحکام جایگاه انسانی هستند، غافل از اینکه او را بیش از پیش خدشه‌دار کرده و گاه جایگاه او را تا حد حیوانیت تنزل داده‌اند. لازم به ذکر است که هم نگاه دینی و هم نگاه سکولار به علم، دارای مبانی معرفت‌شناختی، هستی‌شناختی و انسان‌شناختی است که در این نوشته تأکید بر مبانی انسان‌شناختی علم دینی و علم سکولار شده است.

البته باید به این نکته توجه داشت که آنچه در این نوشته از مفهوم دین مد نظر می‌باشد، با اینکه به طور اعم همه ادیان الهی را شامل می‌شود، اما به طور اخص دین مبین سلام مد نظر است.